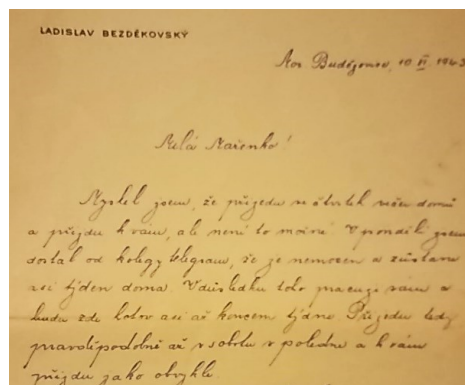

Příběh na papíře: Korespondence s manželem Ladislavem Bezděkovským v těžkých válečných časech

Hned v úvodu této knihy jsem zmiňoval, že manželství babičky Mařenky a dědečka Ladislava bylo velmi harmonické. Těžko samozřejmě soudit, ale skoro bych řekl, že jedním z důvodů oné harmonie mohlo být i to, že v počátcích vztahu (a také na počátku manželství) byli oba do značné míry odkázáni jen na písemný styk a tak si museli být docela vzácní. Dědečkova práce na Ministerstvu výživy totiž vyžadovala, aby trávil celé týdny na služebních cestách. Jeho úkolem bylo provádět revize hospodaření velkostatků, lihovarů, mlékáren, potravinářských firem, apod., což podle jeho vzpomínek znamenalo, že prakticky celý týden nebyl doma.¹

Dokladem toho mohou být jeho dochované dopisy babičce, i když jen z poměrně omezeného časového úseku mezi říjnem 1943 a březnem 1944, s tím, že dva nebo tři dopisy jsou dochovány i z dalších měsíců (květen a říjen) tohoto roku. Píše je většinou z měst jako Moravské Budějovice, Třebíč, Přibyslav, Bystřice pod Perštejnem, Havlíčkův (Německý) Brod, Nové Město na Moravě nebo také Velké Meziříčí. Z dnešního pohledu se možná nejedná o zasílkové destinace, aby se člověk nemohl po práci vrátit do svého bydliště v Rohozné. Jenže tehdy muselo být cestování výrazně obtížnější než dnes, protože k nejbližší vlakové stanici v Dolní Cerekvi se muselo jít z Rohozné pěšky 5 km a v případě Batelova to bylo ještě o kilometr delší

První dědečkův dochovaný dopis, který dědeček psal slečně Marii Puchtové, je datován dne 10. září 1943 přímo z Rohozné. Z toho, že ji v tomto dopise oslovoval „slečno Mařenko“ a vykal ji, lze soudit, že vztah tehdy teprve začínal. Dozvídáme se také, že původně měli v plánu společně navštívit kina v Batelově a zajít zde na film Barbora Hlavsová, ale dědeček neměl dostat povolení k dovolené. Informoval ji o tom ve středu

telegramem² z Brna. Nakonec však povolení po telefonu přeci jen získal, takže byl již v ten pátek doma. „Sdělte mi prosím, zda se Vám podaří prostřednictvím Vašeho p. bratra lístky obstarati a event. hodinu a místo schůzky,“ stojí v závěru jinak poměrně stručného dopisu.

¹ Z dochovaných dopisů vyplývá, že v tomto období byl služebně např. v Moravských Budějovicích, Třebíči, Přibyslavi, Bystřici pod Perštejnem, Havlíčkově (Německém) Brodě, Novém Městě na Moravě či velké Meziříčí.

² Takto to aspoň dědeček popisuje v dopise z 10.9. Mezi jeho korespondencí se ale dá dohledat lístek/pohled (s obrázkem Brna na přední straně – výhled od hlavní brněnské třídy na Petrov), kde se píše: „Povolení jsem dosud nedostal, takže ve čtvrtek asi nepřijedu. Doufám však, že od pondělí již dovolenou určitě dostanu. Těším se tedy na shledanou v neděli.“ Podepsaný je ještě poměrně formálně „Lad. Bezděkovský“.

Další dochovaný dopis z konce září již oslovení „slečno“ neobsahuje, a je podstatně osobnější, pravděpodobně díky času, který spolu oba strávili během dědečkovy dovolené. *„Náladu po dovolené mám asi tak pochmurnou jako to počasí. Ještě štěstí, že celá ta dovolená byla tak krásná, což jsem si ji ovšem taky tvou zásluhou velmi pěkně užil,“ psal v tomto dopise.*

V těch dalších se však téměř výhradně věnuje popisům svého pracovního týdne – jak probíhala cesta na místo jeho aktuálního působiště, a jak tráví večery.³ Osobnější je tak povětšinou jen úvod často začínající obligátní větou *„zasílám ti mnoho krásných/srdečných pozdravů a vzpomínek.“* A samozřejmě konec, kdy své milé většinou zasílal *„moc a moc pusinek“*.

Hezký detail se objevuje v dopise psaném v úterý 2. listopadu 1943, kde dědeček zmínil tehdejší zvyk chodit na schůzky s děvčaty vždy v úterý: *„Já, jak však víš, nejsem přítelem takovýchto pravidelností, jdu rád s tebou na schůzku třeba ve středu a nejraději každý den.“* Žel takovýchto příležitostí přes týden patrně moc neměli, o čemž svědčí i dědečkův dopis z 10. prosince 1943, kdy jí přál vše nejlepší k jejímu svátku *„Toto přání bych chtěl utvrditi pěknou pusinkou (nebo raději více), ale jelikož to není možno, doufám, že je přijmeš srdečně v sobotu.“*

Doba, ve které babička Mařenka s dědečkem Láďou žili, však moc příznivá nebyla, zvláště proto, že babičce coby ročníku narození 1924 hrozilo nucené nasazení v Německu. Ohlas na tyto starosti můžeme vyčíst třeba v dědečkově dopise z 20. října 1943, kdy se jí dotazoval, zda její otec v této věci něco vyřídil na pracovním úřadě. Zmínil také svého kolegu, jehož dívka byla též stejný ročník jako babička, a které úřady z uvedeného důvodu odmítly její žádost o získání některého vedoucího místa v kuratoriu. *„Doufám, že do soboty budete mít již nějaký plán, jak Tě z toho dostat, snad to přejde,“* psal dědeček babičce a apeloval na ní, aby si z toho zatím nedělala *„těžkou hlavu a nekazila si náladu.“*

Zda tím zmiňovaným plánem už tehdy bylo urychlení svatby se už asi nedozvíme. První narážku na plánovanou svatbu obsahuje až dopis z 10. ledna 1944, kdy dědeček psal babičce, že se potkal s panem farářem, co by je měl oddávat, a ten mu dal instrukce, jaké doklady jsou potřeba. *„Nemám jen to potvrzení o protektorátní příslušnosti,“* konstatoval a zmínil, že již napsal svému bratru Bohoušovi do Prahy, aby mu jej poslal. S dalšími doklady plánoval po víkendu navštívit okresní úřad, babičku ale uklidňoval, že kdyby doklad do té doby nedostal, stačí ho dle vyjádření pana faráře dodat až během ohlášek.

Jak to bylo s oficiálními (církvními) ohláškami, nevíme, v dopise z 18. ledna však dědeček popisoval reakci svého kolegy z práce, když mu sdělil informaci o svém zamýšleném sňatku informoval: *„Já ti nic zlého nepřeju, ale jen se ožeň.“* Sám dědeček to pak komentoval těmito

³ Viz třeba dopis z 10. listopadu 1943 adresovaný v Moravských Budějovicích: *„Bydlím opět v kavárně u Kubalů dosti slušně, ačkoliv netopí, není tam tak velká zima, Večer chodím velmi brzo spát, vlastně jen na lůžko, poněvadž čtu.“*

hezkými slovy: „*Jak jsem ti několikrát říkal, já z toho ‚zatím‘ moc velký strach nemám. Naopak se velmi těším. Je to jistě jeden z těch nejdůležitějších kroků v životě člověka, ale myslím, že v našem případě jsme si to dobře rozmysleli.*“ A ještě k tomu na vysvětlenou dodal: „*Ty zatím zůstaneš u svých drahých rodičů, takže tu změnu skoro nepocítíš. Pro mě to bude však definitivní opuštění rodného domu.*“

Před jejich svatbou 19. února 1944 se však vyskytla nepříjemnost spojená s dědečkovou prací na ministerstvu. Svědčí o tom jeho dopis z 1. února. V něm psal, že hovořil se svým přednostou, a ten mu sdělil, že má být v úřadě nějaká reorganizace, a že v jejím důsledku bude přeřazen na práci přímo do Prahy. Dědeček se mu snažil vysvětlit, že se za čtrnáct dní žení a že by to měl do Prahy daleko. Dotyčný mu však na jeho prosbu, aby mohl i nadále zůstat na zdejší (patrně jihlavském) obvodě sdělil, že příslušné dekrety už jsou napsány a že se s tím tak nic nedá dělat. Prý by ale bylo možné po svatbě (a předložení příslušných dokladů) požádat o opětovné přeložení, i když je tam i riziko, že může být přeložen i na nějaký vzdálenější obvod než je to Jihlavsko. Podle dědečka za oním přeložením mohlo stát právě to, že byl doposud svobodný a úřady chtěly ušetřit na dietách. Faktem však zůstává, že i na svém předchozím působišti, jak jsem uvedl, dědeček hodně cestoval. Přesto to asi jistá „*čára přes rozpočet*“, jak psal, byla. Babičku ale uklidňoval, aby si kvůli tomu nedělala velké starosti, že „*to pak nějak vyřešíme.*“

To se mu po svatbě zjevně povedlo. Už v prvním dopise (z 23. února), který psal Mařence jako „*své manželce*“, ji informoval, že se mu podařilo docílit přeložení zpět na Jihlavsko, ač to mělo znamenat, že pokud bude přímo v Jihlavě, měl každý den dojíždět domů, a to z Dolní Cerekve vlakem 8:26. „*Myslím, že když si ty dokázala denně jako školačka docházet do Cerekve, proč bych to nevydržel i já,*“ psal ji a dodal, že klíčové nyní je, aby jí to „*dobře dopadlo*“.

Z babiččiných vzpomínek již víme, že tímto dědeček narážel na zdravotní potvrzení o babiččině (údajném) těhotenství, které ji jako jediné mělo patrně zachránit od nuceného nasazení do Německa. K tomu se nám dochoval jediný babiččin dopis psaný dědečkovi a adresovaný 29. února 1944 z Rohozné. „*V pondělí ráno jsem se hlásila v nemocnici, to víš docela dobře naložená, když jsme přece doufali, že to dobře dopadne a zatím jsme se všichni přepočítali,*“ líčila babička v tomto dopise ony nepříjemnosti. „*Odpoledne jsem šla na prohlídku, nic se nezjistilo a v úterý ráno na rentgen a za chvíli mě prohlížel pan primář. O čem jsme se domluvili v sobotu, v pondělí o tom nechtěli ani slyšet.*“ Zajímavým detailem (nad rámec babiččiných vlastních vzpomínek – viz kapitola 2) možná je, že ji na cestě z pelhřimovské

nemocnice doprovázela nikoliv její maminka, ale její tchýně („maminka ze mlýna“) Anežka Bezděkovská. *„To víš, taky byla zklamaná, pak za námi přišla ještě večer, pořád se něco navrhuje, ale snad dá Bůh, že to dopadne k naší radosti.“*

Z babiččina vyprávění už víme, že to nakonec (po návštěvě doktora v Táboře) s babičkou dobře dopadlo, a tak už zakončíme toto pojednání o dědečkově korespondenci babičce jednou jen jednou mírně úsměvnou douškou. Vyplývá z dopisu psaného 11. července 1944 z Moravských Budějovic (což patrně dokládá, že v této době byl dědeček již opětovně přeložen na jihlavský okres). Dědeček v něm kladl babičce otázku, zda náhodou nekoupila lístek do kina v Cerekvi, načež si vlastně sám odpověděl: *„Myslím, že asi ne, poněvadž dávají ‚Krok do tmy‘ a ty se bojíš i ve dne.“* Tohle mírné „rýpnutí“ do babičky přitom jen dokládá, že to, jak jsem ji znal už ke stáru, tj. jako člověka, který v televizi nerada kouká na nějaké „nerváky“, ji patrně charakterizovalo po celý její život.